

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 13.11.2012
Sak: 214/12

Tittel: **Saksprotokoll: Høring - forslag til endringer i barnevernloven - finansieringsansvar, faglig samhandling mellom stat og kommune, styrking av barns rettigheter**

Resultat: Behandlet
Arkivsak: 12/43397

VEDTAK:

1. Formannskapet støtter forslaget om endring av finansieringsansvaret for barneverntiltak utenfor hjemmet. Kommunen vil med dette få en reell valgfrihet i forhold til tiltak for det enkelte barn, og statens faglige ansvar avgrenses med dette til bistandsplikten ved plasseringer av barn utenfor hjemmet.
2. Formannskapet stiller seg tvilende til om en vil oppnå en vridning mot andre tiltak enn institusjon ved bruk av høyere kommunale egenandeler. Høyere kommunale egenandeler kan føre til at kommunene velger løsninger og tiltak som ikke dekker barnets behov.
3. Formannskapet mener det er sterkt beklagelig at departementet ikke har brukt de positive resultatene og erfaringene fra barnevernforsøket i Trondheim som en del av grunnlaget for evalueringen av BUF-etat. Disse er beskrevet i Kommunal- og regionaldepartementets egen evaluering av kommuneforsøkene og i evalueringsrapport fra NTNU, Samfunnsforskning AS, og omfatter rekruttering og oppfølging av fosterhjem, utnyttelse av institusjonene, kommunal tiltaksutvikling samt effektiv saksbehandling og administrasjon.
Formannskapet vil særlig fremheve at forsøket viste at BUF-etat og en bykommune kan fungere side om side som samarbeidspartnere, og utnytte hverandres kompetanse og muligheter. Dette tilsier at de store kommunene gis et helhetlig ansvar for barnevernet.
4. Formannskapet støtter forslaget om utarbeidelse av en forskrift om samhandling mellom stat og kommune ved plasseringer av barn utenfor hjemmet, og ber om at kommunene involveres i arbeidet med utarbeidelse av denne forskriften.
5. Formannskapet gir sin tilslutning til forslaget om opprettelse av et fagråd for barnevernet med representanter fra kommune og staten.

6. Formannskapet støtter forslaget om avvikling av dagens refusjonsordning for kommunale hjelpetiltak, og at beløpet som staten bruker på dette i dag overføres til kommunene.
7. Trondheim kommune er prinsipielt uenig i departementets beslutning om å videreføre det statlige ansvaret for barnevernet som innebærer at Bufetat fortsatt skal utvikle og implementere forskningsbaserte tiltak og samarbeide med kommunen om valg av tiltak. Men så lenge departementet legger opp til en videreføring av statens ansvar på barnevernområdet er det i høyeste grad nødvendig med en tydeliggjøring av ansvarsfordelingen mellom stat og kommune i forbindelse med løsningen av enkeltsaker.

Trondheim kommune mener oppgavefordelingen mellom kommunal og statlig barnevern må gjennomgå slik at oppgavene fordeles ut fra at statlig og kommunalt barnevern skal ha komplementære egenskaper. I tillegg skal det ryddes opp i gråsonene for hva som skal være kommunenes og statens ansvar i barnevernet. Trondheim kommune ønsker vurdert å legge ned Bufetat og overfører ressursene til kommunene, som alternativ til at de større kommunene får totalansvar for barnevernet. Bufdir blir i så fall et direktorat med tradisjonell direktoratsfunksjon som skal gi faglige råd og være pådriver for kunnskapsproduksjon.
8. Formannskapet støtter forslaget om innføring av et forsvarlighetskrav i barnevernloven. I denne sammenheng vil en påpeke at et forsvarlig barnevern sannsynligvis vil medføre flere omsorgsovertakelser tidligere i barnets liv, og langt høyere kommunale kostnader enn i dag.
9. Formannskapet er enig med departementet i at barnet bør kunne få en lovfestet rett til å kunne ha med seg en person det har særlig tillit til – en tillitsperson - der barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet. Denne personen vil ikke ha noen rettigheter eller plikter utover det å være en støtte for barnet, eller en egen formell rolle i barnevernsaken. Men vil kunne gi barnet en ekstra trygghet der barnet har behov for dette
10. Formannskapet støtter ikke forslagene om endringene av dagens betegnelser for fosterhjem, fosterbarn, fosterforeldre og institusjoner. Formannskapet støtter at begrepet *alvorlige atferdsvansker* tas ut av barnevernloven.
11. Formannskapet gir sin tilslutning til at formålet med hjelpetiltak fremheves, og at eksemplene på hjelpetiltak, herunder økonomisk stønad, tas ut av barnevernlovens paragraf 4-4. Når dette tas ut av barnevernloven bør NAV sitt ansvar for økonomisk stønad presiseres.
12. Formannskapet vil gi uttrykk for at begrepet behandlingshjem vurderes som problematisk fordi det innebærer utvikling av en ny type statlige fosterhjem. Fosterhjemstiltaket i større grad samordnes mellom stat og kommune, der mellom annet forskjellige lønns- og arbeidsvilkår mellom statlige og kommunale fosterhjem i dag oppfattes som et stort problem.

13. Formannskapet oppfatter at forslaget om å legge ansvaret for oppfølging av ungdom som fyller 18 år under fengselsopphold til barnevernet som svært uheldig. Dette vil frita voksentjenestene for ansvar, gi et utydelig signal ovenfor ungdommene det gjelder og gjøre barnevernlovens ansvavgrensning utydelig.
14. Trondheim kommune mener at ungdommens hjemstedskommune i henhold til Folkeregisteret må være ansvarlig for tiltakene etter barnevernloven. Oppholdskommunen/pågripelseskommunen kan ha det faglige ansvaret i akuttfasen og brukes som rådgiver av hjemkommunen. Dersom departementets forslag går igjennom, vil dette medføre en ytterligere belastning for større byer, som allerede får en for liten kompensasjon fra staten for de utfordringene som særlig rammer større byer.
15. Departementet foreslår at kommunene får tilsynsansvar. Formannskapet mener imidlertid at den beste løsningen vil være om tilsynsmyndigheten legges til fylkesmannen slik at tilsynet med barn i fosterhjem ivaretas gjennom samme tilsynsordning som for andre plasserte barn i barnevernet.
16. Høringsbrevet diskuterer statens ansvar for å sikre et likeverdig barneverntilbud i hele landet men uten å konkludere med hvilke trekk ved kommunene som er viktige for å oppnå dette. I NIBR-rapport 2011:25, "Den vanskelige samhandlingen" nevnes kommunestørrelse, økonomi og personalinnsats som faktorer for å oppnå et likeverdig barnevern. FN har i en rapport om hvordan Norge oppfyller barnekonvensjonen, kommet med kritikk på flere punkter bl.a. for det de mener er store forskjellene i tilbudet til norske barn, basert på geografi. I Norge er det 430 kommuner, og over halvparten av dem har under 5000 innbyggere. For disse små kommunene er det svært vanskelig å opprettholde et robust barnevernstilbud. Mange kommuner har allerede begynt med interkommunalt samarbeid om barnevernstjenesten. For de som ikke gjør det, må lages et regelverk slik at nabokommunen behandler slike saker der det er små barnevernstjenester.
17. I høringsbrevet står det at fylkesmannen fører tilsyn dersom de ved klage, henvendelser eller på annen måte blir gjort oppmerksom på forhold som gir grunn til å åpne tilsynssak (hendelsesbasert tilsyn). For barn og pårørende av barn i barnevernet kan det oppleves vanskelig å få hjelp når de mener seg urettferdig behandlet av det offentlige. Ikke alle barn vil finne det like enkelt å finne frem i regelverket som kan oppleves komplisert med mange ulike rettigheter og bestemmelser å forholde seg til. Formannskapet ønsker at det skal prøves ut en ordning der barn og pårørende av barn i barnevernet gis mulighet til å få kvalifisert bistand av en uavhengig, lavterskel klageordning når de er i konflikt med det offentlige eller ønsker uavhengige råd i sin saksbehandling. I Trondheim er en slik lavterskel klageordning lagt inn under Helse- og omsorgsombudet.

Behandling:

Merethe Baustad Ranum (H) foreslo:

Formannskapet avgir høringsuttalelse til forslag til endringer i barnevernloven slik det fremgår av saksutredningen, med unntak av punktene som er gjengitt i dette vedtaket:

Endringsforlagene

10. Formannskapet er enig med departementet i at barnet bør kunne få en lovfestet rett til å kunne ha med seg en person det har særlig tillit til – en tillitsperson - der barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet. Denne personen vil ikke ha noen rettigheter eller plikter utover det å være en støtte for barnet, eller en egen formell rolle i barnevernsaken. Men vil kunne gi barnet en ekstra trygghet der barnet har behov for dette.

16. Departementet foreslår at kommunene får tilsynsansvar. Formannskapet mener imidlertid at den beste løsningen vil være om tilsynsmyndigheten legges til fylkesmannen slik at tilsynet med barn i fosterhjem ivaretas gjennom samme tilsynsordning som for andre plasserte barn i barnevernet.

Tilleggsforslag:

17. Høringsbrevet diskuterer statens ansvar for å sikre et likeverdig barneverntilbud i hele landet men uten å konkludere med hvilke trekk ved kommunene som er viktige for å oppnå dette. I NIBR-rapport 2011:25, "Den vanskelige samhandlingen" nevnes kommunestørrelse, økonomi og personalinnsats som faktorer for å oppnå et likeverdig barnevern. FN har i en rapport om hvordan Norge oppfyller barnekonvensjonen, kommet med kritikk på flere punkter bl.a. for det de mener er store forskjellene i tilbudet til norske barn, basert på geografi. I Norge er det 430 kommuner, og over halvparten av dem har under 5000 innbyggere. For disse små kommunene er det svært vanskelig å opprettholde et robust barnevernstilbud. Mange kommuner har allerede begynt med interkommunalt samarbeid om barnevernstjenesten. For de som ikke gjør det, må lages et regelverk slik at nabokommunen behandler slike saker der det er små barnevernstjenester.

18. I høringsbrevet står det at fylkesmannen fører tilsyn dersom de ved klage, henvendelser eller på annen måte blir gjort oppmerksom på forhold som gir grunn til å åpne tilsynssak (hendelsesbasert tilsyn). For barn og pårørende av barn i barnevernet kan det oppleves vanskelig å få hjelp når de mener seg urettferdig behandlet av det offentlige. Ikke alle barn vil finne det like enkelt å finne frem i regelverket som kan oppleves komplisert med mange ulike rettigheter og bestemmelser å forholde seg til. Formannskapet ønsker at det skal prøves ut en ordning der barn og pårørende av barn i barnevernet gis mulighet til å få kvalifisert bistand av en uavhengig, lavterskel klageordning når de er i konflikt med det offentlige eller ønsker uavhengige råd i sin saksbehandling. I Trondheim er en slik lavterskel klageordning lagt inn under Helse- og omsorgsbudjet.

Merethe Baustad Ranum (H) foreslo pva H, Ap, SV, KrF

8. Trondheim kommune er prinsipielt uenig i departementets beslutning om å videreføre det statlige ansvaret for barnevernet som innebærer at Bufetat fortsatt skal utvikle og implementere forskningsbaserte tiltak og samarbeide med kommunen om valg av tiltak. Men så lenge departementet legger opp til en videreføring av statens ansvar på barnevernområdet er det i høyeste grad nødvendig med en tydeliggjøring av ansvarsfordelingen mellom stat og kommune i forbindelse med løsningen av enkeltsaker. Trondheim kommune mener oppgavefordelingen mellom kommunal og statlig barnevern må gjennomgå slik at oppgavene fordeles ut fra at statlig og kommunalt barnevern skal ha komplementære egenskaper. I tillegg skal det ryddes opp i gråsonene for hva som skal være kommunenes og statens ansvar i barnevernet. Trondheim kommune ønsker vurdert å legge ned Bufetat og overfører ressursene til kommunene, som alternativ til at de større kommunene får totalansvar for barnevernet. Bufdir blir i så fall et direktorat med tradisjonell direktoratsfunksjon som skal gi faglige råd og være pådriver for kunnskapsproduksjon.

15. Trondheim kommune mener at ungdommens hjemstedskommune i henhold til Folkeregisteret må være ansvarlig for tiltakene etter barnevernloven. Oppholdskommunen/pågripelseskommunen kan ha det faglige ansvaret i akuttfasen og brukes som rådgiver av hjemkommunen. Dersom departementets forslag går igjennom, vil dette medføre en ytterligere belastning for større byer, som allerede får en for liten kompensasjon fra staten for de utfordringene som særlig rammer større byer.

John Stene (Ap) foreslo pva Ap, H, SV, KrF, MDG, SP

Endringsforslag til enkelte punkter i sak Høring om forslag til endringer i barnevernloven....

3. Formannskapet mener det er sterkt beklagelig at departementet ikke har brukt de positive resultatene og erfaringene fra barnevernforsøket i Trondheim som en del av grunnlaget for evalueringen av BUF-etat. Disse er beskrevet i Kommunal- og regionaldepartementets egen evaluering av kommuneforsøkene og i evalueringsrapport fra NTNU, Samfunnsforskning AS, og omfatter rekruttering og oppfølging av fosterhjem, utnyttelse av institusjonene, kommunal tiltaksutvikling samt effektiv saksbehandling og administrasjon. Formannskapet vil særlig fremheve at forsøket viste at BUF-etat og en bykommune kan fungere side om side som samarbeidspartnere, og utnytte hverandres kompetanse og muligheter. Dette tilsier at de store kommunene gis et helhetlig ansvar for barnevernet. (erstatter pkt 3 og 4 i rådmannens innstilling)

11. Formannskapet støtter ikke forslagene om endringene av dagens betegnelser for fosterhjem, fosterbarn, fosterforeldre og institusjoner. Formannskapet støtter at begrepet *alvorlige atferdsvansker* tas ut av barnevernloven.

Votering

1. Innstillingas pkt 1 og 2 ble enstemmig vedtatt.

2. Ved alternativ votering mellom innstillingas pkt 3 og 4, og Stenes forslag pkt 3, ble Stenes forslag enstemmig vedtatt
3. Innstillingas pkt 5, 6 og 7 ble enstemmig vedtatt
4. Ved alternativ votering mellom innstillingas pkt 8 og Baustad Ranums forslag pkt 8, ble Baustad Ranums forslag enstemmig vedtatt
5. Innstillingas pkt 9 ble enstemmig vedtatt
6. Ved alternativ votering mellom innstillingas pkt 10 og Baustad Ranums forslag pkt 10, ble Baustad Ranums forslag enstemmig vedtatt
7. Ved alternativ votering mellom innstillingas pkt 11 og Stenes forslag pkt 11, ble Stenes forslag enstemmig vedtatt
8. Innstillingas pkt 12, 13 og 14 ble enstemmig vedtatt
9. Ved alternativ votering mellom innstillingas pkt 15 og Baustad Ranums forslag pkt 15, ble Baustad Ranums forslag enstemmig vedtatt.
10. Ved alternativ votering mellom innstillingas pkt 16 og Baustad Ranums forslag pkt 16, ble Baustad Ranums forslag enstemmig vedtatt
11. Baustad Ranums tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift